

Gezondheid dwingt Jan Haandrikman bedrijf te verkopen

‘Waar deuren dicht gaan, gaan nieuwe deuren open’

Jan Haandrikman uit Beilen (Dr.) is een bekend gezicht in het showcircuit.

Met zijn fraaie veestapel was hij succesvol op menige fokveedag, terwijl veel dieren ook een hoog eiwitpercentage hebben. Al jaren worstelt hij echter zozeer met zijn gezondheid dat een bedrijfsbeëindiging nu onafwendbaar is. Woensdag 5 juni wordt de hoogwaardige veestapel geveild.

„Oud worden kun je wel, maar beter worden niet. Kies daarom voor kwaliteit van leven”, adviseerde zijn behandelend arts begin dit jaar aan Jan Haandrikman (45). „Maar de dokter zei dat ik de keuze met betrekking tot mijn bedrijf zelf moest maken. Dat was het moment dat bij mij de knop om ging”, vertelt de veehouder. Uiteraard gingen Jan, zijn vrouw Ria en hun gezin bij de beslissing om te stoppen met het bedrijf niet over één nacht ijs. Al jaren worstelt Haandrikman met zijn gezondheid. De problemen begonnen vrij kort

nadat hij in 2003 vanuit Hardenberg (Ov.) naar Beilen (Dr.) verhuisde.

Mensenmens

„Zes weken nadat we in Beilen neerstreken, had ik al een burn-out”, vertelt Jan Haandrikman. De veehouder is blij dat hij de stap heeft kunnen zetten, om open en eerlijk te kunnen vertellen wat er in hem omgaat. Iets dat in de boerenwereld nog bepaald geen gemeengoed is. „Toen ik 30 jaar oud was,

overleed mijn vader. We waren twee handen op één buik. Zes jaar later verkocht ik het ouderlijk huis.” Haandrikman was aanvankelijk van plan het bedrijf in Hardenberg uit te breiden en had de slecht verkavelde grond al weten te bundelen tot een kavel van 20 hectare. Ook waren er nieuwbouwplannen en lag zelfs de vergunning al klaar, toen er alsnog een streep door de rekening kwam. „We zijn daar weggekocht vanwege de uitbreiding van het ziekenhuis. De grond was bestemd voor

industrie. Beide locaties zijn nu echter nog steeds kaal.”

Niet op de prairie

Haandrikman wilde onder de rook van Hardenberg blijven, maar zijn adviseur adviseerde eerst eens twee dagen in Drenthe te gaan rondkijken. „Zijn motto was: ‘verhuizen doe je naar het noorden, op vakantie gaan naar het zuiden’. Op de tweede dag waren we al verkocht.” Het bedrijf op Smalbroek 26 was een bestaand melkveebedrijf nabij Beilen. „Ik ben toch wel een stadsmens, ergens op de prairie zou ik niet gelukkig worden”, verklaart de veehouder zijn keuze voor de locatie. De stal in Beilen bood ruimte aan 75 koeien en was prima geschikt om de vijftig koeien die Haandrikman vanuit Hardenberg meebracht te huisvesten. Wel kwam er nieuwe 2 x 6 stands visgraat melkstal ‘met alles erop en eraan’ en werden de mestputten aan elkaar verbonden. In de stal werden diepstrooiselboxen aangebracht en werd windbreekgaas geïnstalleerd. „En we hebben het woonhuis opgeknapt. Het vorige gezin telde twee kinderen en wij hebben er vier, dus het was voor ons te klein.”

Mee leren leven

Na zijn burn-out in 2003 kreeg Haandrikman in 2004 last van de meniscus van zijn rechterknie. Waar er normaal twee weken voor het herstel van de operatie staan, duurde het herstel bij hem drie maanden. „In 2005 gebeurde hetzelfde bij mijn linkerknie en nadat de rechterknie vervolgens weer opspeelde, kreeg ik te horen dat ik er maar mee moest leren leven.” De veehouder besloot toch verder te zoeken en later bleek in het ziekenhuis dat er veel meer aan de hand was. „Het kraakbeen was weg en daarom hebben ze nieuw kraakbeen aangemaakt uit de botten. Maar later waren mijn knieën weer slecht.”

Jan Haandrikman had goede en slechte dagen en besloot in augustus 2009, toen de (DOC-) melkprijs op zijn laagst was, zijn veestapel te halveren. Dertig van de zestig koeien verkocht hij aan de familie Deterd Oude Weme in Heemserveen, die haar veestapel wilde uitbreiden. Haandrikman molk soms

maandenlang niet zelf en dan gedurende een periode weer wel. De naburige fysiotherapeut bood in 2011 aan te helpen, maar ook dat bood uiteindelijk onvoldoende soelaas, waarna Haandrikman werd doorverwezen naar een reumatoloog. „Ik kreeg te horen dat de aandoening psoriasis bij mij naar binnen was geslagen en kon vervolgens naar de revalidatiearts; ik bleek tegen wekedelenreuma aan te zitten.”

Alternatieven

Voordat Jan en Ria besloten met hun bedrijf te stoppen, zijn uiteraard alle alternatieven de revue gepasseerd. Zo heeft de familie een melkrobot overwogen. Het probleem was echter dat de arbeidsongeschiktheidsverzekering de kosten niet wilde dekken. Haandrikman melkt zelf al een tijdje niet meer en heeft een melker die ‘s ochtends en ‘s avonds de koeien melkt. Voor de lange termijn is een melker echter geen optie, wat ook geldt voor jongvee opfokken. „Je moet als melkveehouder gezond zijn, anders is het niet te doen. En je moet ook naar het financiële plaatje kijken”, stelt Haandrikman. Van de vier kinderen is alleen Robert van 13 geïnteresseerd. „Maar als we zouden doorgaan met het bedrijf, dan verplichten we Robert om boer te worden en dat willen we niet. Waar er deuren dicht gaan, gaan er ook weer deuren open. Gods wegen zijn ondoorgroendelijk”, stelt Haandrikman, die van karakter een fanatieke boer is. „Ik ben iemand

Marie 299 (AV 90, Allen x Design), ook wel ‘de witte Allen’ genoemd, won meer dan eens het kampioenschap op de Drentse zomer- en winterkeuring. Ook eindigde ze op de NRM van 2006 als derde in de middenklasse.

Bontje 393 (AV 90, Allen x Leadership), ook wel de ‘de grijze Allen’ genoemd, was succesvol op de Drentse fokveedagen en eindigde na een nek-aan-nekrace met stalgenote Marie 299 op de 1B-positie op de NRM van 2006. Door haar hoge gehalten en goede gebruikseigenschappen haalde ze echter tevens de finale van de Melkvee Magazine Koeverkiezing in 2009.

die de lat hoog legt, ik wil de dingen graag goed doen. Maar ik moet kalm aan doen. Als ik dat doe, is mijn gezondheidssituatie volgens de doktoren stabiel te houden. Ik moet niet gaan stilzitten, maar ook niet te veel doen.” Hij is inmiddels voor 75 procent afgekeurd.

Veiling

Toen ze eenmaal hadden besloten het bedrijf te verkopen, is Jan Haandrikman gaan nadenken over waar hij de vrijkomende tijd mee zou kunnen vullen. „Mijn buurman Hans Nijland heeft een zorgboerderij voor mensen met een verstandelijke beperking. Omdat ik iets met die mensen heb, heb ik daar een dag meegelopen. En het klikte meteen. Inmiddels ben ik er dan ook al op therapeutische basis aan de slag als zorgbegeleider en doe ik er vrijwilligerswerk.” Hoewel de eerste belangstellenden zich inmiddels hebben gemeld, is het afwachten hoe lang het duurt voordat Haandrikmans melkveebedrijf daadwerkelijk is verkocht. Na de verkoop zullen Jan en Ria hun huis verlaten, maar blijven ze wel in Beilen wonen. „Zelf heb ik overigens geen emotionele binding met de huidige locatie. De eerste keer verhuizen, dat was moeilijk. De penwortel van meerdere generaties moest worden doorgesneden. Aan de huidige locatie heb ik vooral de herinnering van het ziek zijn.” Aanvankelijk wilden ze doorgaan totdat er een deal zou zijn gesloten, maar inmiddels hebben ze toch besloten een veilingdatum vast te stellen. „Op woensdag 5 juni zal BM ▶

Het jongvee wordt gehuisvest in groepshokken, met erboven bordjes waarop met krijt de naam en de afstamming van de dieren is geschreven.

De koeienstal met ruimte voor 75 koeien en op de achtergrond de 2 x 6 stands visgraat melkstal.

Livestock de veestapel veilen. Je moet keuzes maken en ik red het niet om nog de hele zomer door te boeren. Toen wij hier kwamen, stond het bedrijf ook al twee jaar leeg, maar was het wel keurig onderhouden. En juist dat is belangrijk; potentiële kopers kunnen de koeien er wel bij bedenken."

Mariegold

Dat de veiling veel publiek zal trekken, staat buiten kijf. Haandrikman heeft een hoogwaardige veestapel, met bijvoorbeeld de reservekampioene van de laatste NRM in de gelederen. Al is juist deze Mariegold niet meer in eigendom van Haandrikman, omdat hij het dier als embryo cadeau deed aan Ard Gunnink, die samen met zijn broer Jan van oudsher op het bedrijf meehelpt. „De beide broers waren onze buurjongens in Hardenberg. Als jochies kwamen ze al bij ons over de vloer. Met hen hebben we in de jaren negentig de keuringen weer opgepakt. Aanvankelijk de kalverkeuringen en later ook de koeienkeuringen.“ Voor Haandrikman waren de weken voorafgaand aan een fokveedag altijd genieten. „De jongens van Gunnink (inmiddels is Ard werkzaam als paringsadviseur en Jan als inseminator, beiden bij fokkerijorganisatie Alta, red.) kwamen dan helpen en dat was altijd heel gezellig.“ De laatste keuring waar de familie Haandrikman aan meedeed, was dit jaar op 9 maart de Drentse wintershow in

Pesse. Hun Marie 356 werd er nog kampioene van de middenklasse. Ze heeft met Goldwyn x Allen dezelfde afstamming als Mariegold; hun moeders waren volle zussen.

Grijze Allen

„Mijn vader was echt op de gehalentoer en was het exterieur vergeten. We gebruikten stieren als String Arko 68 en Jonicaan, maar toch kreeg ook de Duitse stier Rex kansen.“ Jan Haandrikman hield later zelf de gehalten ook altijd nadrukkelijk in de gaten. „Ik wilde een keuringskoe met minimaal 3,60 procent eiwit.“ Dat de veehouder daar enkele jaren geleden al in slaagde, bewijst 'de grijze Allen' Bontje 393 (Allen x Leadership). De excellente koe haalde al eens een 1B-klassering op de NRM, nota bene achter stalgenote Marie 299 (Allen x Design), oftewel 'de witte Allen'. De grijze Allen werd daarnaast vaarzenkampioene op de Drentse zomerkeuring van 2005 en in 2008 reservekampioene op de Drentse winterkeuring. Omdat ze daarnaast over hoge gehalten (en over goede gebruikseigenschappen) beschikte – als derdekalfskoe produceerde ze in 305 dagen 11.669 kilo melk met 4,65 procent vet en 3,77 procent eiwit – reikte ze tevens tot de finale van de Melkvee Magazine Koevierkiezing in 2009. Haandrikman besloot haar zoon Maarten 247 (Talent x Allen (AV 90) x Leadership (AV 85) x Cash (AV 83)) aan te

houden en er sperma van te vangen. „Hij zat dicht bij KI Kampen, maar strandde op het te lage puntentotaal van zijn overgrootmoeder.“

Ruimte in de koeien

Haandrikman noemt de hoogtemaat, inhoud en voorhand belangrijk in de fokkerij. „Als je maar ruimte hebt in de koeien, dan hoeft je niet te kruisen“, luidt zijn stelling. Dat er te weinig op de genoemde drie kenmerken is gelet, noemt hij een nadeel van de Nederlandse fokkerij. „Koeien moeten er langzaam in groeien, ik accepteer een matige vaarzenlijst.“ Haandrikman heeft bij zijn stierkeuze altijd op het exterieur gelet en maakt de paringen al meer dan twintig jaar op basis van het aAa-systeem. Met stieren van fokkerijorganisatie Semex heeft hij de beste ervaringen. „Die koeien beschikken over een goed exterieur en over balans.“ Stieren die in het verleden goed werk hebben gedaan, zijn Ideal, Sunny Boy en Archibald en later vooral ook Design en Allen. „En daarna Goldwyn, die past goed bij een basis van Design en Allen.“ Haandrikman gebruikt inmiddels veel Windbrook en spoelt ook enkele koeien met deze stier. Eerder al werd er eens een spoeling met Goldwyn en Classic verricht, nadat de volle zus van de al genoemde 'witte Allen' daags voor de fokveedag verongelukte door een tochtige koe die erop sprong. „Erg jammer, want de koe stond er super voor. Gelukkig konden we

Mariegold (AV 91, Goldwyn x Allen) werd vorig jaar op de NRM reservekampioene van de middenklasse en later dat jaar algemeen kampioene op de Drentse zomerkeuring. In haar huidige lactatie produceerde ze in 305 dagen 12.929 kilo melk met 4,59 procent vet en 3,43 procent eiwit (LW 118).

De roodbonte Marie 282 (AV 87, Stadel x Andries) liep in 2011, begeleid door zoon Robert en vader Jan Haandrikman, mee in de finale van de Melkvee Magazine Koevierkiezing in Hoornaar. Marie 282 beschikt over uitstekende gebruikseigenschappen en produceerde tot dusver 106.993 kilo melk met 4,50 procent vet en 3,59 procent eiwit.

haar op het laatste moment nog spoelen. Het leverde zeventig eitjes op en we besloten de helft met Goldwyn en de andere helft met Classic te doen, wat veertien Goldwyn- en zeven Classic-embryo's opleverde. Omdat Ard Gunnink hier altijd de drijvende kracht was achter het keuringsgebeuren, heb ik hem één Goldwyn-embryo cadeau gedaan en uitgerekend dat embryo resulteerde in de topper Mariegold. De spoeling leverde verder nog één Classic-vaarskalf op, dat uitgroeide tot een goede koe en voor de rest een aantal stierkalveren.“

Witte Allen

Jan Haandrikman wilde altijd zelf proberen topkoeien te fokken en geen kampioenen aankopen. Alle koeien op het bedrijf heten dan ook Bontje of Marie. „Direct na de oorlog heeft mijn vader een Bontje en een Marie in Friesland gekocht. Beide stammen zitten inmiddels in de 500.“ Een Marie die niet onvermeld mag blijven, is Haandrikmans succesvolste keuringskoe Marie 299, oftewel 'de witte Allen'. De excellente Marie 299 won meer dan eens het kampioenschap op de Drentse zomer- en winterkeuring en eindigde in 2006 als derde in de middenklasse op de NRM. Als Haandrikman een goed gevoel heeft of tevreden is over een bepaalde paring, durft hij hem gerust jaren achter elkaar uit te voeren. „Als je weet hoe stieren fokken,

kan je ze gericht inzetten“, verklaart hij. Zo heeft de witte Allen drie jongere volle zussen, alle geboren uit een natuurlijke dracht. De moeder van Haandrikmans laatste kampioen, Marie 356 afgelopen maart, is de jongste van de vier. De veehouder heeft ook van de grijze Allen drie volle zussen gehad, waarvan er één nog op het bedrijf aanwezig is. En van zowel de witte als de grijze Allen heeft Haandrikman Goldwyn-dochters, die ook weer hoge ogen gooien op fokveedagen. Zo haalde Bontje 475 (Goldwyn x grijze Allen) in maart nog de 1B-positie bij de vaarzen. En juist een Goldwyn uit de witte Allen, Marie 353, blinkt uit op het gebied van eiwitpercentage. Met 3,93 procent eiwit als tweedekalfskoe en een exterieur van 87 punten benadert zij Haandrikmans fokdoel heel dicht. „Alleen mocht de achteruier nog wat hoger.“

Roodbont

Omdat zoon Robert gek is van roodbonte koeien, probeerde Haandrikman ook roodbonte koeien te fokken. Maar dat wilde niet vlotten. Daarom besloot de veehouder een Talent-pink te kopen bij Co de Haan in Beerta (Gr.). Deze Reiertjeshoeve Geertje 407 groeide uit tot een excellente koe, die in maart in Pesse op de 1B-positie eindigde. Eerder al gaf Robert de roodbonte Stadel-dochter Marie 282 op voor de Melkvee Magazine Koevierkiezing. De met 87 punten ingeschreven koe beschikte over een hoge

productie in combinatie met uitstekende gebruikseigenschappen en wist daarmee in 2011 door te dringen tot de finale. Ze is nog altijd op het bedrijf aanwezig en produceerde tot dusver 106.993 kilo melk met 4,50 procent vet en 3,59 procent eiwit en is daarmee de vijfde honderdtonner van het bedrijf.

Schaakspel

Wie dacht dat Jan Haandrikman als fokkerijliefhebber na de verkoop van zijn bedrijf in de fokkerij actief zou blijven als spermaverkoper of iets dergelijks, heeft het mis. „Ik ben veel meer van de veeverzorging dan van de fokkerij“, verklaart hij. Hij noemt diepstrooiselboxen bijvoorbeeld een voorwaarde voor keuringskoeien, evenals hooi. „Vorig jaar hebben we 1.500 kleine baaltjes gemaakt. We voeren het ook aan de jonge kalveren.“ Ook noemt hij zichzelf een graslandboer. „De koeien worden vier maanden lang dag en nacht geweid en krijgen op stal alleen wat maïs bijgevoerd.“ Alhoewel het hem zwaar valt, legt hij zich neer bij het feit dat het boeren voor hem binnenkort afgelopen is en dat de zestig koeien met het bijbehorende jongvee zullen worden geveild. „Het leven loopt nou eenmaal zoals het loopt. Ik moet tegenwoordig veel denken aan een wijsheid die ik vroeger op school leerde. Het leven is als een schaakspel, elke zet heeft weer onvermoede gevolgen.“ ■

Jan en Ria Haandrikman waren met drie 1A's uiterst succesvol op de HHH-show van 2010. Van links naar rechts: de vaars Bontje 450 (Goldwyn x Northern), reservekampioene bij de vaarzen Mariegold en de tweedekalfs Geertje 407. Van links naar rechts in het wit tevens de medewerkers Rob Zwart en Ard en Jan Gunnink.

Jan Haandrikman bij de als pink aangekochte Geertje 407 (AV 90, Talent x Ferdi 2).

Bedrijfsgegevens

Jan Haandrikman (45) houdt met zijn vrouw Ria (48) en kinderen Eline (20), GERALD (18), Karin (16) en Robert (13) 57 koeien in Beilen (Dr.), die samen een quotum van zo'n vijf ton vol melken. Het rollend jaargemiddelde bedraagt 8.415 kilo melk met 4,60 procent vet en 3,58 procent eiwit. Het exterieurgemiddelde van de veestapel bedraagt 84,5 punten, waarbij het vaarzen-gemiddelde bij de laatste inspectie 84,9 punten bedroeg, met 85,7 punten voor de benen. Haandrikman heeft in het verleden goede resultaten bereikt met de stieren Design en Allen en later met Goldwyn.

Tegenwoordig worden de stieren Lauthority, Brawler, Windbrook en Goli ingezet. Genomicsstieren worden alleen ingezet als de koeien niet goed drachtig willen worden. De koeien krijgen een rantsoen van 50 procent gras en 50 procent maïs, dat met een doseerwagen voor het voerhek wordt gebracht. Het rantsoen wordt aangevuld met een soja-raapmix en krachtvoer via krachtvoerautomaten. In de zomer gaan de koeien gedurende vier maanden dag en nacht de wei in. Haandrikman probeert zijn koeien rustig te voeren en maait daarom

niet te vroeg. Aan graslandvernieuwing wordt niet of nauwelijks gedaan. Het grondareaal bestaat uit 37 hectare, waarvan 4,5 maïs en de rest gras. Het verstrekken van hooi ziet Haandrikman als een belangrijk onderdeel van het houden van showkoeien, evenals diepstrooiselboxen. De koeien liggen in gedroogde koeienmest, die de loonwerker met de mestscheider produceert en in de ligboxen brengt. Omdat zijn gezondheid het niet toelaat door te boeren, heeft Haandrikman besloten zijn bedrijf te verkopen en de veestapel op woensdag 5 juni te veilen.

